

Eksamensopgave

Socialrådgiveruddannelsen – 7. semester

Modul 12 – Socialt arbejde – vidensbasering og udvikling

Navne:	Lisa Lausten, Lene Jordansen og Trine Svanholm		
Studienr.:	Lisa:20124032 Lene:20041181 Trine:20124024	Studentmails:	llaust12@student.aau.dk ljorda12@student.aau.dk tsvanh12@tudent.aau.dk

Titel:	Unge, ungdomsuddannelse og hash
Antal anslag: <i>Max 10 A4 sider á 2400 anslag inkl. Mellemrum</i>	
Vejleder:	Grit Niklasson
Gruppenr.:	14

Dato:
24/09-2015

Underskrift:

Studerende
Denne forside tæller ikke med i antal anslag!

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Socialt arbejde	3
Unge og ungdomsuddannelse.....	4
Rudmidlet hash.....	4
Problemfelt.....	6
Problemstilling.....	8
Problemformulering.....	8
Specificering.....	8
Synet på det sociale problem og videnskabsteoretisk retning.....	9
Metodisk tilgang	10
Teori.....	11
Analysestrategi.....	12
Refleksion over design.....	13
Litteraturliste.....	14

Indledning

Vi har valgt emnet: unge, ungdomsuddannelse og hash – herunder unges brug af hash, da der i årene 2010-2013 har været en stigning, i antallet af unge der bruger hash. Der fokuseres på denne målgruppe, da vi finder flere relevante problemstillinger, relateret til det sociale arbejde, knyttet hertil. Vi beskæftiger os med problematikker forbundet med gennemførelse af ungdomsuddannelse, blandt unge hash- brugere/misbrugere (Sundhedsstyrelsen, 2013, s. 6).

Socialt arbejde

Det sociale arbejde er centeret mod komplekse relationer, som forekommer mellem mennesket og dets omgivelser. Socialrådgiverens arbejde har bl.a. til formål, at støtte det enkelte menneske til udvikling af dets potentiale, samt forebygge funktionsforstyrrelser og øge livskvalitet. Arbejdet fokuserer på løsning af problemer samt udvikling heraf, med henblik på, at skabe forandringer i samfundet for enkeltpersoner, familier og i nærmiljøerne. Det sociale arbejde er et komplekst område, bestående af teori, værdier og praksis. En global definition af socialt arbejde, lyder ifølge IFSW således: *”Socialt arbejde er en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed, og empowerment og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humanistiske fag, og oprindelige folks viden, inddrager socialt arbejde mennesker og strukturer for at adressere livsudfordringer og for at opnå øget trivsel”* (Forening).

Socialt arbejde relateret til unge med brug/misbrug af hash foregår på forskellige niveauer. Kommunerne har hovedansvaret, og er ansvarlige for både forebyggelse og behandling af stofmisbrug, dette indebærer både rådgivning, støtte og behandling (Niros).

Unge og ungdomsuddannelse

Årsrapporten 'Narkotikasituationen 2013' fra Sundhedsstyrelsen klarlægger den aktuelle udbredelse af illegale stoffer. Brugen af disse heriblandt ecstasy, kokain og amfetamin er minimeret fra år 2000 til 2013, det gælder også brugen blandt unge, hvor brugen af narkotika generelt er mest udbredt. Samme faldende tendens gør sig dog ikke gældende for brugen af hash, her ses et stagnerende brug fra år 2000 til år 2010 og fra år 2010 til år 2013 fremgår et stigende brug – fra 19 % til 24 % (Sundhedsstyrelsen, 2013, s. 6). Det fremgår af rapporten 'Hash som pædagogisk problem – i ungdomsuddannelserne', at op mod 10 % danske unge har et brug/misbrug af hash, som er skadeligt for deres uddannelse. Dette kommer bl.a. til udtryk ved koncentrationsbesvær, sløvhed, indlæringsvanskeligheder og nedtrykthed og disse kan medføre, at vedkommende ikke kan følge med i undervisningen, samt sænke dennes personlige og sociale udvikling. Halvdelen af eleverne, som dropper ud af ungdomsuddannelserne har hashrelaterede problematikker (Sundhedsstyrelsen, Forebyggelsespakke Stoffer, 2013, s. 6-7) (Simonsen, 2014, s. 5,34).

Stofrådgiver, Jes Egeskov fra Center for misbrugsbehandling, pointerer at når uddannelserne har en nultolerancepolitik overfor de unge med misbrugsproblematikker, og de som følge heraf bliver ekskluderet fra skolen, er det efterfølgende svært at nå dem og afhjælpe problemet. Undersøgelser illustrerer, at kun 7 % af eleverne, som bliver bortvist fra skolen, formår at komme misbruset til livs, hvorimod det lykkedes for 87 % af dem der vedholder deres uddannelsesforløb (Paulsen, 2014, s. 25).

Rudmidlet hash

Som det fremgår af årsrapporten fra Sundhedsstyrelsen 'Narkotikasituationen i Danmark 2013' er antallet der bruger/misbruger hash øget, hvorfor vi har valgt at koncentrere os om rusmidlet hash. Hash er ulovligt i Danmark, på trods heraf er hash dog, de senere år, stadig mere udbredt. Tidligere var hash oftest forbundet med kriminelle miljøer, nu eksisterer det i adskillige sociale kontekster. Tetra-Hydro-Cannabinol (THC), det virksomme stof i cannabis, giver følelse af opstemthed, munterhed, tilfredsstillelse og kan anvendes som en virkelighedsflugt fra livets vanskeligheder. Rusen afhænger af miljø, personlighedstype, mængde og styrke af stoffet. Cannabis kan medføre

skadelige virkninger såsom nedsat reaktionsevne, besværet kontrol over bevægelser, angst, forfølgelsesforestillinger, hukommelsesbesvær og psykoser. Cannabis kan ligeledes, ved kontinuerligt brug, medføre bivirkninger såsom ændringer i personligheden, sygdomme i luftvejene, stofafhængighed samt øget risiko for udvikling af psykiske lidelser (Sundhed, 2014).

Begrebet misbrug anvendes ofte af både eksperter, politikere og almene borgere. Ifølge WHO defineres misbrug som: *"Et forbrug af rusmidler, der har et omfang og sker på en måde, at det medfører legemlige, psykologiske og/eller sociale skader for den misbrugende eller dens omgivelser"*. Misbrugsdefinitionen afhænger af hvem og hvordan problematikken anskues, fx om det betragtes ud fra den sundhedsmæssige tilstand, den psykiske tilstand, fra et juridisk perspektiv eller det sociale perspektiv (Bossi-Andresen, 2015).

Der ses en skelnen mellem skadeligt forbrug og afhængighed af stoffer. Skadeligt forbrug er af WHO defineret som, at man bruger psykoaktive stoffer i en sådan grad, at det resulterer i forringet fysisk sundhed samt betydelige psykiske forstyrrelser, ødelagte sociale relationer samt økonomisk deroute. Det er dog muligt at opretholde et skadeligt forbrug uden at blive afhængig. Afhængighed deles op i fysisk- og psykisk afhængighed. Fysisk afhængighed fremtræder i form af abstinenser, ved ophør eller reduktion i stofindtagelsen. Den medfører kraftig trang til stoffet, og der dannes biologiske mekanismer i hjernen som for nogle kan resultere i en kronisk tilstand, som dermed gør det sværere at afhjælpe. Psykisk afhængighed kommer til udtryk ved, at personen føler tilfredsstillelse ved indtagelse af rusmidlet. For nogle er trangen så kraftig, at ophør eller kontrol med rusmiddelforbruget er yderst vanskeligt, og der udvikles kronisk afhængighed (Rindom, 2014).

Arbejdet relateret til brug/misbrug af hash er en del af det sociale arbejde. Brug/misbrug af hash kan resultere i negative menneskelige konsekvenser for unge og deres fremtidige liv og kan forårsage problematikker for samfundet. Dette kan bl.a. komme til udtryk i de unges vanskeligheder ved gennemførelse af en ungdomsuddannelse og have indvirkning på fx deres fremtidige arbejdssituation (Pedersen, 2014, s. 14-17).

Problemfelt

På trods af, at hash er ulovligt i Danmark forekommer en tvetydighed i synet herpå. Hash er juridisk illegalt, men benyttes stadig i adskillige sociale sammenhænge, hvilket kan resultere i en uoverensstemmelse, såfremt befolkningens holdning til området ikke afspejler de juridiske bestemmelser, eller omvendt. Den forekomne tvetydighed kan bevirke, at unges forhold til brugen af hash vanskeliggøres (Paulsen, 2014, s. 23-24).

I år 2013 fremlagde regeringen en række 2020-mål på det sociale område, heriblandt 'at mindst 50 % af udsatte børn og unge har gennemført en ungdomsuddannelse som 25 årige'. 2020-målene er lavet med ønsket om, at ingen ekskluderes og at alle borgere skal have lige mulighed for deltagelse i samfundet. Dette ved at de mest udsatte, efter regeringens opfattelse, tilkommer en særlig opmærksomhed, hvor det enkelte individ skal omgives af omsorg og respekt. Formålet er at mindske ringe livsbetingelser og udstødelse. Men ligeledes stilles der krav fra samfundet om deltagelse og samarbejde (Sundhedsstyrelsen, Narkotikasituationen i Danmark, 2013, s. 10). Sideløbende med det nævnte 2020-mål, har regeringen en målsætning om, 'at 95 % af en ungdomsårgang i år 2015, skal gennemføre en ungdomsuddannelse' (Klemmensen, 2009).

Vi ser en problematik i regeringens overordnede målsætning om gennemførelsesprocent sammenholdt med det stigende antal unges brug af hash, i og med, at hash kan medføre koncentrationsbesvær og vanskeliggøre gennemførelse af en ungdomsuddannelse. Unges brug/misbrug af hash kan resultere i, at de må stoppe på uddannelsen eller evt. bliver smidt ud af skolen, fordi der føres nultolerancepolitik til brugen af hash. Et tilstødende problem i denne forbindelse er, at undersøgelser viser at unge der dropper ud eller smides ud af ungdomsuddannelser, af hashrelaterede årsager, er meget svære at opnå kontakt til. Dermed er det vanskeligt at iværksætte hjælpeforanstaltninger overfor dem (Pedersen, 2014, s. 16).

En anden problematik er, at nogle af ungdomsuddannelserne har berøringsangst overfor italesættelse og indgriben i de unges hashrelateret problematikker. Dette bl.a. fordi de risikerer dårlig medieomtale og negativt omdømme, der kan betyde, at de ikke opnår tilstrækkeligt elevoptag (Paulsen, 2014, s. 23). En barriere i forhold til de unge og deres uddannelse, er bagvedliggende sociale problemer, som kan forårsage udviklingen af hash- brug/misbrug. Unge hashproblematikker er ofte sammenhængende med andre sociale problemer fx hjemløshed og

psykisk lidelse, hvilket kan resultere i manglende uddannelse. Disse elementer kan differentieret eller sammenholdt resultere i afvigende adfærd og eventuelt betyde stigmatisering af og for de unge fx i uddannelsessystemet (Paulsen, 2014, s. 24) (Nørby, 2014, s. 20).

Et andet aspekt indenfor problemstillingen omkring unge, ungdomsuddannelse og hash er, at med Kommunalreformen i år 2007, overtog kommunerne hovedparten af opgaverne relateret til rusmiddelområdet (Paulsen, 2014, s. 14). Kommunerne har hovedansvaret inden for rusmiddelområdet, det er dem, der træffer afgørelser om tilbud efter serviceloven (efterfølgende betegnet som SEL). Formålet med SEL er bl.a., at tilbyde rådgivning og støtte, for at forebygge sociale problemer, herunder hashrelaterede problematikker jf. SEL § 1. Stk. 1 og SEL § 3. stk. 1. Kommunalbestyrelsen er jf. SEL § 101 forpligtiget til, at tilbyde behandling af stofmisbrugere.

Vi ser en problematik i at der, ifølge rapporten 'Kortlægning af kommunernes forebyggelsesindsats over for stofmisbrug', kun er 51 % af 90 adspurgte kommuner, som har en handleplan i forhold til forebyggelse af stofmisbrug på ungdomsuddannelserne. Det er formentlig sammenhængende med at forebyggelsesindsatsen i de fleste kommuner, generelt omhandler børn og unge under 18 år. Dermed er forebyggelsesindsatsen oftest ikke inkluderet i ungdomsuddannelserne. Det ses i sammenhæng med, at der på rusmiddelforebyggelsesområdet ikke findes nogen tydelig lovgivningsmæssig ramme vedr. ungdomsuddannelserne. Det betyder, at samarbejdet er sporadisk og skal bygges på gensidige interesser. Dertil kommer, at hovedparten af ungdomsuddannelserne ikke er kommunalt ejede, og at eleverne typisk er bosat i forskellige kommuner, hvilket betyder at de er udenfor kommunens målgruppe (Sundhedsstyrelsen K. P., 2013, s. 11).

Problemstilling

Det er et socialt problem, at et stigende antal unge, grundet hashrelaterede problematikker, ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Det ser vi som et problem på både samfunds- og individniveau. Ud fra et samfundsperspektiv vil de unge være i risikogruppen for, på sigt at få vanskeligere ved at blive selvforsørgende, samt favne samfundets krav og normer. Ud fra et individperspektiv opstår en øget risiko for stigmatisering og socialt udsathed. Som socialt udsatte og stigmatiserede vil de unge være sværere at nå og hjælpe ud af deres misbrugsproblematikker (Swärd, 2009, s. 72-73). Problematikken skal sammenholdes med regeringens tidligere nævnte målsætning om gennemførelsesprocent. Det er bl.a. dokumenteret i 'Forebyggelsespakken Stoffer', at der er evidens for at forebyggelsesindsatser, på ungdomsuddannelser, er effektive. Heriblandt korte rådgivningssamtaler rettet mod unge, der er i risikogruppen for at udvikle et regelmæssigt brug af stoffer (Sundhedsstyrelsen K. P., 2013, s. 14-15).

Problemformulering

Hvordan kan socialrådgivere optimere arbejdet med frafaldstruede unge, fra og med det 18. år, på erhvervsuddannelserne med hashrelaterede problematikker, med henblik på at de kan gennemføre en erhvervsuddannelse?

Specificering

I vores problemformulering afgrænser vi til målgruppen, unge fra og med 18 år, da det undrer os, at forebyggelsesindsatsen i mange kommuner hovedsageligt er rettet mod børn og unge, under 18 år. Der findes ikke på samme måde lovgivningsmæssige bestemmelser til de unge, fra det 18 år., der regulerer indsatserne, som fx samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP), som for unge under 18 år (Sundhedsstyrelsen K. P., 2013, s. 42). De unge vi beskæftiger os med er dem, som grundet deres hash- brug/misbrug, er frafaldstruede. Vi ved at fastholdelse i uddannelsessystemet er en beskyttende faktor og i forhold til unge med hashrelateret problematikker, bliver de vanskeligere at nå, hvis de først er ude af uddannelsessystemet. Derfor ser vi denne målgruppe som socialt udsatte, i og med at de sammenholdt med hashrelaterede

problematikker er frafaldstruede, eller i risikogruppen for frafald (Sundhedsstyrelsen, Forebyggelsespakke Stoffe, 2013, s. 6) (Paulsen, 2014, s. 25).

En del af vores materiale omhandler ungdomsuddannelser generelt, vi har valgt, at fokusere på erhvervsskoler, da der er evidens for at det typisk er her, der finder udsatte unge, som kan have en risikoadfærd i forhold til hash (Sundhedsstyrelsen K. P., 2013, s. 33). Ovennævnte afgrænsning er valgt, da vi her ser et udtalt socialt problem. Da der er tale om en kompleks relation mellem den unge og samfundets krav om ungdomsuddannelse, hvilket socialt arbejde har til opgave, at beskæftige sig med og afhjælpe/forebygge (Egelund).

Synet på det sociale problem og videnskabsteoretisk retning

Sociale problemer er et omdiskuteret emne, og der findes ingen entydig definition på et socialt problem. Morten Ejrnæs beskriver fire overordnede perspektiver på sociale problemer, hvoraf vi vælger, at anskue vores problemformulering ud fra hans definition på et socialkonstruktivistisk perspektiv: ”Et socialt problem er en social konstruktion, fx pressions- eller interessegrupperes italesættelse af påståede tilstande som sociale problemer, der bør sættes ind overfor” (Ejrnæs, 2008). Det socialkonstruktivistiske perspektiv indeholder det syn, at virkeligheden aldrig er en objektiv realitet, og dens eksistensgrundlag er dermed aldrig uafhængig af vores bevidsthed om det. Samfundsmæssige fænomener anses ikke som evige og uforanderlige, men opstår derimod igennem sociale og historiske processer. Socialkonstruktivismen indeholder dermed også et forandringsperspektiv, forstået på den måde, at samfundsmæssige fænomener, der er socialt og historisk skabt også er historisk foranderlige (Lars Fuglsang, 2013, s. 403).

Argumentationen for valg af det socialkonstruktivistiske syn på det sociale problem, skal findes i at man her tillægger genstand og fænomener værdi og egenskaber, igennem italesættelse. I den eksisterende empiri, ser vi at den konstruerede generelle norm, blandt unge i samfundet, er at hash ikke anses som en større problematik. Det fremgår af rapporten ’Hash som pædagogisk problem – i ungdomsuddannelserne’, at der i teenageårene sker et stort holdningsskred, hvor de unges normer og forventninger til hash ændres, fra afstandstagen mod nysgerrighed og interesse for rusmidlet.

Dette kulminerer med den normsættende konstruktion fra regeringen, fordi hashbrug kan besværliggøre eller forhindre gennemførelsen af en ungdomsuddannelse (Simonsen, 2014, s. 12).

Metodisk tilgang

Vi har valgt en kvalitativ metodisk tilgang. Metoden er dybdegående og fokuserer primært på, at fremhæve processer og mening, fx ved de unge, hvilket ikke kan måles i kvantitet eller hyppighed. Kvalitative metoder forsøger også, at opnå en forståelse af sociale fænomener, samt fortolke og analysere de skitserede sociale fænomener. Der er forskellige former for kvalitative metoder, såsom interview af enten individ eller gruppe, observation, videooptag og/eller dokumentetanalyse (Thagaard, 2014, s. 18-21). Af kvalitative metoder vælger vi det delvis strukturerede interview, på individplan. Interviewformen indeholder på forhånd fastlagte temaer, men med en åben rækkefølge, som muliggør rum for en åben samtale, hvor nye emner kan udfoldes. Vi vælger denne metode, fordi vi ønsker at undersøge de unges egen forståelse af emnet: frafaldstruede unge på erhvervsuddannelser med hashrelaterede problematikker, samt belyse hvorledes emnet behandles socialfagligt af socialrådgivere (Thagaard, 2014, s. 86-89). Vi påtænker, at interviewe to elever fra en erhvervsuddannelse, da vi ønsker at undersøge hvordan de, som individer, ser deres situation, og hvad der evt. kan skabe en hensigtsmæssig forandringsproces for dem. Ydermere ønsker vi, at interviewe en nøgleperson på en erhvervsuddannelse, der arbejder med de unges rusmiddelsproblematikker. Interviewet med nøglepersonen, skal hjælpe med at klarlægge socialrådgiveres rolle i denne sammenhæng, hvordan de arbejder og på sigt kan arbejde med de unges hash- og frafaldsproblematikker.

I forbindelse med interviews, er vi underlagt juridiske rammer, som bl.a. indhentelse af enten mundtlig eller skriftligt samtykke af informanterne. Informanterne skal ligeledes oplyses om videregivelse af personfølsomme oplysninger, i forbindelse med udarbejdelsen af opgaven. Vi vil ligeledes gøre os tanker omkring graden af anonymitet, vi i de forskellige interviews påtænker og aftaler i samråd med informanten. Vi er, som private interviewpersoner, underlagt reglerne om tavshedspligt, i forhold til informanternes oplysninger.

I relation til den kvalitative metode, benytter vi en abduktiv tilgang. Den fremhæver sammenhængende forhold imellem empiri og teori. Det transskriberede datamateriale fra informanterne vil tage en central plads i vores analyse. Den forståelse, vi igennem interviews når frem til, kan både udeledes fra teori og fra de opfattelser vi danner os, på baggrund af empirien (Thagaard, 2014, s. 180-182).

Teori

Det undrer os, at antallet af unge hashbrugere på ungdomsuddannelserne er stigende. Derfor vil vi undersøge, hvad der kan hjælpe de unge med hash- og frafaldsproblematikker, samt hvilke redskaber socialrådgiveren kan benytte. Til at konkretisere dette, finder vi det relevant at benytte Bourdieus teori om sociologiske feltanalyser, herunder hans kapitalbegreber, hvor vi vil forsøge at afdække de unges ulige adgang til materielle, sociale og kulturelle ressourcer/kapitaler. Dette for, at opnå en forståelse for hvordan henholdsvis økonomisk, social og kulturel kapital udløser og reproducerer ulighed og magtformer i det givne sociale felt; erhvervsuddannelse (Lars Fuglsang, 2013, s. 423-426). Argumentationen for denne teori er, at vi finder det givtigt, at få en forståelse for de unges ressourcer/kapitaler, som placerer dem i deres nuværende position på erhvervsuddannelsen, for derigennem at finde frem til, hvor det for den enkelte kan være relevant at sætte ind med en hjælpeforanstaltning, for at ændre placeringen som frafaldstruet.

I forbindelse med det sociale arbejde, vil vi anvende Goffmans teori om stigmatisering, som forklaringsmodel og forståelsesramme for påvirkninger af de unges egen identitetsforståelse. Herunder de stigmatiseringsprocesser, der kan ligge i den formodentligt udsatte position, de unge har indenfor feltet; erhvervsuddannelse. Vi påtænker at der kan forekomme stigmatiseringsprocesser i gruppen af unge hashbrugere, hvis fx den unge ikke efterlever gruppens norm om hashrygning. Ligeledes kan der formodentligt opstå stigmatisering, hvis den unge grundet sit hashbrug ryger ud af uddannelsessystemet og dermed ikke kan efterleve samfundets herskende normer, om fx selvforsørgelse og uddannelse (Jacobsen, 2002, s. 132-143).

For problemformulering er det relevant, at undersøge hvilken rolle socialrådgivere har - og hvordan de kan arbejde med unge med hash- og frafaldsproblematikker, for på den måde, at fremme deres

uddannelsesmuligheder. Til undersøgelse af dette, vil vi anvende Bourdieus teori om feltanalyser, herunder begrebet habitus. Med dette begreb, forsøger vi, at forstå formidlingen mellem feltets samfundsmæssige strukturer og individuelle strukturer, som et sammenhængende forhold (Lars Fuglsang, 2013, s. 423-426). Vores begrundelse for at anvende denne teori er, at vi vil belyse socialrådgiverens rolle, i de samfundsmæssige strukturer, herunder erhvervsuddannelsen. Hensigten er at forstå, hvordan vi formidler disse strukturelle og normative retningslinjer, til de unge individer. Vi vil finde frem til formidlingsstrategier, som kan være med til at udvikle en hensigtsmæssig proces hos den enkelte unge. En strategi til fremme af denne hensigtsmæssige proces, og som et værktøj for socialrådgiveren kunne fx være Per Revstedts motivationsarbejde.

Vi vil med baggrundsviden i, hvordan bestemte problemkonstruktioner, forforståelser, diskurser, fænomener og selvfølgeligheder er blevet til, gennem et socialkonstruktivistisk perspektiv, undersøge hvorledes disse, har betydning for praksis og er handlingsanvisende, for det sociale arbejde (Lars Fuglsang, 2013, s. 403-409).

Analysestrategi

For at analysere datamaterialet fra interviews, vil vi tage udgangspunkt i begrebet meningskondensering. Vi vil sammenfatte essensen i informanternes udtagelser, for at fremhæve hovedbetydningen og reducere data, således kun det væsentlige fremtræder (Steinar, 1997, s. 188-194). Derefter vil vi den analytiske proces benytte en kombination af den temacenterede og personcenterede tilgang. Begrundelsen for valg af den temacenterede tilgang, findes i at vi ønsker at undersøge enkelte temaer eller fænomener, ved at sammenholde alle de medvirkende informanternes informationer, for at opnå oplysninger indenfor et bestemt tema, fx relationen mellem elev og rusmiddelnøglepersonen. Ved dette udgangspunkt, hvor vi fokuserer på dele af datamateriale fra informanterne, løsrives det fra sin oprindelige helhedsforståelse. Derfor anser vi det som nødvendigt, ligeledes at inddrage den personcentrede tilgang, for at sikre en helhedsforståelse mellem de enkelte informanternes informationer om konkrete temaer (Thagaard, 2014, s. 181-182).

Refleksion over design

Ved kvalitative undersøgelser er det vigtigt at disse kan opfattes som troværdige, og at læseren forsikres at undersøgelsen er udført på en tillidsfuld måde. Derfor er det vigtigt, at vi redegør for hvordan dataene er fremskaffet, og hvilken øvrig empiri der benyttes i undersøgelsen (Thagaard, 2014, s. 176-177). Vi vælger at lave delvis strukturerede interviews med to elever og en nøgleperson, hvilket skal munde ud i dybe og fyldestgørende informationer fra få informanter (Thagaard, 2014, s. 18-19). Vi mener at de er repræsentative for den konkrete erhvervsskole, men ikke nødvendigvis repræsentative for ungdomsuddannelser generelt. Grunden til, at vi laver de delvist strukturerede interviews er, at vi har brug for at følge informanternes konstruerede syn på egen situation, dvs. at vi vil forsøge at følge deres subjektive livsverden, men stadig indenfor forudbestemte temaer. Vi er her bevidste om, at vi er medkonstruktører. Fx vil informationerne måske være anderledes, hvis der var en samtale mellem to elever, eller hvis vi interviewede en gruppe elever/informanter (Thagaard, 2014, s. 86-89) (Thagaard, 2014, s. 176-177).

Vi har i vores undersøgelse ikke kapacitet til, at interviewe et bredt udsnit af elever og nøglepersoner på landets ungdomsuddannelser. Overførbarheden bliver da spinkel i forhold til udviklingen af generelle foranstaltninger og metoder, der på nationalt plan kan hjælpe socialrådgiveren til bedst muligt, at støtte eleverne til gennemførelse af ungdomsuddannelse. Når vi sammenholder det specifikke og fyldestgørende materiale fra informanterne med tidligere beskrevet empiri, i form af rapporter, som repræsenterer et bredt udsnit af enten elever eller nøglepersoner, får vi sandsynligvis en mere valid helhedsforståelse, på trods af vores snævre undersøgelse (Thagaard, 2014, s. 176-177).

Litteraturliste

- Sundhed*. (2014). Hentet fra <https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/psykiatri/tilstande-og-sygdomme/afhaengighed/cannabis-misbrug/>.
- Bossi-Andresen, G. (2015). *socialstyrelsen*. Hentet fra socialstyrelsen.dk/unge/rusmidler/om/hvad-er-et-misbrug.
- Egelund, H. (u.d.). *Socialraadgiverne.dk*. Hentet fra <http://www.socialraadgiverne.dk/Default.aspx?ID=9741> .
- Ejrnæs, M. (2008). *Socialeopfindelser.dk*. Hentede 2015 fra [Socialeopfindelser.dk/viden/ordbog/sociale-problemer/](http://socialeopfindelser.dk/viden/ordbog/sociale-problemer/).
- Forening, D. S. (u.d.). *socialraadgiverne.dk*. Hentet fra socialraadgiverne.dk/Default.aspx?ID=9741.
- Jacobsen, S. K. (2002). *Erving Goffman - sociologien om det elementære livs sociale former*. Hans Reitzel.
- Klemmensen, D. T. (2009). *www.uvm.dk*. Hentede 2015 fra <http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Tvaergaaende/2009/090617-95-og-50-procent-maalsaetningerne-i-2007>.
- Lars Fuglsang, P. B. (2013). *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne, på tværs af fagkultur og paradigmer* . Frederiksberg C: Samfundslitteratur 2013.
- Niros, S. (u.d.). *Dr.dk*. Hentet fra www.dr.dk/tvaers/hash-og-stoffer.
- Nissen, H. &. (2011). *I. udgave*.
- Nørby, J. (2014). Kommune størrelsen betyder noget. *Socialrådgiveren*.
- Paulsen, S. (2014). *Hash spolerer unges uddannelse*.
- Pedersen, M. U. (2014). Markant flere misbrugere. *Socialrådgiveren*.
- Rindom, H. (2014). *Promedicin*. Hentet fra <http://pro.medicin.dk/Sygdomme/Sygdom/318463>.
- Simonsen, B. (2014). *Hash som pædagogisk problem - i ungdomsuddannelserne*.
- Steinar, K. (1997). *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København K: Hans Reitzels Forlag.
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Forebyggelsespakke Stoffer*.
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Narkotikasituationen i Danmark*.

Sundhedsstyrelsen, K. P. (2013). *Kortlægning af kommunernes forebyggelsesindsats over for stofmisbrug*. København: KORA.

Swärd, A. M. (2009). *Perspektiver på sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.

Swärd, A. M. (2009). *Perspektiver på sociale problemer*. Hans Reitzels forlag.

Thagaard, T. (2014). *Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode*. København K: Akademisk Forlag.

Sundhed. (2014). Hentet fra

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/psykiatri/tilstande-og-sygdomme/afhaengighed/cannabis-misbrug/>.

Bossi-Andresen, G. (2015). *socialstyrelsen*. Hentet fra socialstyrelsen.dk/unge/rusmidler/om/hvad-er-et-misbrug.

Egelund, H. (u.d.). *Socialraadgiverne.dk*. Hentet fra

<http://www.socialraadgiverne.dk/Default.aspx?ID=9741> .

Ejrnæs, M. (2008). *Socialeopfindelser.dk*. Hentede 2015 fra

[Socialeopfindelser.dk/viden/ordbog/sociale-problemer/](http://socialeopfindelser.dk/viden/ordbog/sociale-problemer/).

Forening, D. S. (u.d.). *socialraadgiverne.dk*. Hentet fra

socialraadgiverne.dk/Default.aspx?ID=9741.

Jacobsen, S. K. (2002). *Erving Goffman - sociologien om det elementære livs sociale former*. Hans Reitzel.

Klemmensen, D. T. (2009). *www.uvm.dk*. Hentede 2015 fra <http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Tvaergaaende/2009/090617-95-og-50-procent-maalsaetningerne-i-2007>.

Lars Fuglsang, P. B. (2013). *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne, på tværs af fagkultur og paradigmer* . Frederiksberg C: Samfundslitteratur 2013.

Niros, S. (u.d.). *Dr.dk*. Hentet fra www.dr.dk/tvaers/hash-og-stoffer.

Nissen, H. &. (2011). *1. udgave*.

Nørby, J. (2014). Kommune størrelsen betyder noget. *Socialrådgiveren*.

Paulsen, S. (2014). *Hash spolerer unges uddannelse*.

Pedersen, M. U. (2014). Markant flere misbrugere. *Socialrådgiveren*.

Rindom, H. (2014). *Promedicin*. Hentet fra <http://pro.medicin.dk/Sygdomme/Sygdom/318463>.

- Simonsen, B. (2014). *Hash som pædagogisk problem - i ungdomsuddannelserne*.
- Steinar, K. (1997). *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København K: Hans Reitzels Forlag.
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Forebyggelsespakke Stoffer*.
- Sundhedsstyrelsen. (2013). *Narkotikasituationen i Danmark*.
- Sundhedsstyrelsen, K. P. (2013). *Kortlægning af kommunernes forebyggelsesindsats over for stofmisbrug*. København: KORA.
- Swärd, A. M. (2009). *Perspektiver på sociale problemer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Swärd, A. M. (2009). *Perspektiver på sociale problemer*. Hans Reitzels forlag.
- Thagaard, T. (2014). *Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode*. København K: Akademisk Forlag.